

Muistelmia Ukki Väinämöisestä.

Lehtemme viime numerossa saattaessamme lukijaimme tietoon surusanoman itäkarjalaisen vapausliikkeen johtomiehen Ukki Väinämöisen kuolemasta kerroimme lyhyesti vainajan elämänvaiheista. Meillä on nyt tilaisuus julkaista vainajan hautausselostuksen ohella eräitä muistelmaanluontoisia lisätietoja hänestä.

Allekirjoittaneella oli onni olla kirjeenvaihdossa Ukin keralla hänen viimeisiin hetkiinsä saakka. Häneltä saamani kirjeet alkoivat säännöllisesti: Rakas poikana Vassä ja sen jälkeen luettelo täällä olevista hänen ystävistään. Silloin tällöin olin tilaisuudessa myöskin autamaan häntä joko suoraan tai välittämällä täällä olevien ystäviemme hänelle suomia lahjoja ja avustuksia pääasiassa Ukin jouluiloksi tarkoitettuja. Valtion puolesta kyllä huolehdittiin, sen jälkeen kuin hän oli tullut sen tarpeeseen, hänen elatuksestaan ja asunnostaan, mutta hän tarvitsi sen lisäksi muutakin apua. Helläsydäminen kun oli, hän usein nämä saamansa lahjat jakoi toisille, vielä vaikeammassa asemassa oleville kohalotovereilleen, karjalaispakolaisille.

Maanviljelijä Pekka Kyöttinen on lähettänyt muistelmaa eräästä tapahtumasta vuodelta 1920, jolloin hän ensi kerran tapasi Ukki Väinämöisen. Kun tämä muistelmia kuvaa eloisesti Ukin järkähtämätöntä vakauksessa pysymistä ja hänen tulista luonnettaan, julkaisemme sen kokonaisuudessaan:

Eräänä syysiltana v. 1920 istuin Kyötinniemen uuden uutukaisessa pirtissä Repolan Omeliassa — alkaa Kyöttinen kertomuksensa — kun ovi temmattiin auki ja sisään työntyivät kymmenkunta rotevaa miestä ja niiden edellä patriarkan näköinen vanhus, pitkäpartainen, tulisilmäinen johtajatyppi.

Ristittyään silmänsä tervehti hän reippaasti: »Terveh taloh — sopiiko yöksi taloh ja saapiko samovaarin kiehumah» — tuli samaan hengenvetoon. — »Terveh tervehyttäjälle, yöksi sopii, istuutukkaa, jaksautukkaa taipaleelta tultua», vastaa isäntä samaan tultavalliseen sävyyn ja jatkaa: »Mitäpä vierahille kuuluu taipalen takaa?». — Ei kuulu hyveä, ryssän biessat, bolshevikit tulivat kyliin ja meidän oli pakko lähteä etsimään turvaa Suomesta.

Vanhus kimpautuu kuvailemaan bolshevikkien raakamaisia toimenpiteitä, miten kansa on suhtautunut valtaajiin ja miten hän on nostattanut kansaa bolshevikkeja vastaan, niin että jos saadaan aseita Suomesta, miehet ovat taistelunvalmiina piilopirteissään Karjalan saloilla. Kun henkinen taistelu ei tehonnut bolshevikkeihin, on taisteltava asevoimalla ja vapautettava Karjala vieraasta sortajasta. On luotava itsenäinen Karjala, innostuu vanhus teetä juodesaan kertomaan. Isäntä sanoo epäilevänsä, ettei Karjala kestä itsenäisenä kauvan, vaan on sen etsittävä kenen tahansa suojelua, kuten Repolan kunta on etsinyt, pyytänyt ja päässyt Suomen suojelukseseen.

Vanhus nousi teepöydästä, sillä tämä huomautus ikäänkuin nuorenti vanhusta, joka oli taivaltanut 40 km taipaleen vajaassa päivässä, innostuen ikäänkuin suurelle joukolle pitämään palopuhetta, selvittämään Karjalan mahdollisuuksia, sen luonnon rikkauksia. Marssien lattialla ja

ikäänkuin käskyjä jaellen — kuten nuori sotapäällikkö — hän selosti mahdollisuuksia taistella sissijoukoilla Karjalan saloilla bolshevikkeja vastaan, jotka eivät omaa korpisodan vaatimuksia. Isäntä myöntää näin olevan asian ja olevansa samaa mieltä voiton suhteen, mutta huomauttaa, että me karjalaiset tulemme olemaan riippuvaisia toisista sivistysmaista ja ennen kaikkea Suomesta, kun meillä ei ole sivistyneistöä, ei rautateitä eikä tehtaita. — Keskeyttää Väinämöinen vastaväitteen ja sanoo: »vaikka myö ropehesta rokkoo syötäneh —, on meidän tultava omilla toimeen ja vaikka yhdeksi viikoksi tai päiväksi on meidän luotava vapaa itsenäinen Karjala ja näytettävä maailmalle, mihin karjalaiset itse pystyvät».

Keskustelua kesti aamuyöhön, eikä vanhus muistanut matkan vaivoja eikä väsymystä pitkän jalkataipaleen jälkeen. Häntä elähytti yksi tehtävä, saada kansaveljilleen selväksi päämäärä: Karjalan vapaus.

Tässä Vasili Väinämöisessä me nuoremman polven karjalaiset tunsimme esikuvallisen ihmisen, järkähtämättömän, kallonlujan luonteen, hänessä yhtyneinä myös poliitikon ja johtajan ominaisuudet. Hän ei väistänyt vaikeuksia, ei lannistunut vastuksissa, vaan sokeanakin oli aina joustava ja sielunvoimiltaan suuri isänmaan poika aina kuolinhetkeensä asti.

Pysähtykäämme hänen hautansa ääreen, siunaten tehkäämme kunniaa hänen muistolleen.

*

Ukki kävi mm. vv. 1921—22 vaihteessa täällä Helsingissä apua anomassa vähä sitä ennen Itä-Karjalassa puhjennun vapaustaistelun voitokkaaseen loppuun saattamiseksi. Tarpeellista apua ei silloin täältä tullut. Kävimme mm. ylipäällikkö Mannerheimin ja silloisen pääministerin puheilla. Muistan, mitenkä Ukki kyynel silmin pyysi kenraali Mannerheimia Karjalan talonpoikaisarmeijan johtajaksi ja näimme, mitenkä tämä karjalaisen talonpojan harras pyyntö liikutti ylipäällikön mieltä. Pyyntöä hän kuitenkin ei voinut toteuttaa. Oliko tässä Ukin otteessa mitään järkeä, kysyttäne. Olipa niinkin, sillä hän tiesi, että jos Suomen vapausarmeijan päällikkö olisi suostunut pyyntöön, olisi ainakin suuri osa Suomen talonpoikaisarmeijaa seurannut häntä Karjalan saloille. Silloin ei Ukin toive toteutunut, mutta hänen silloinen pyyntönsä toteutui pari vuosikymmentä myöhemmin paljoa suuremmassa mittakaavassa ja suurimmin tuloksin, kuin mitä Ukki saattoi tuolloin kuvitella.

Silloin oli prof. J. H. Vennola pääministerinä. Kun tämä tarjosi meille läsnäoleville valtioneuvostossa sikaareja, selitti Ukki, ettei hän polta, mutta kysyi saako hän ottaa niistä muutamia vietäväksi Tunkuan saloilla olevaan metsäsissien piilopirttiin pojille jaettavaksi. Ministeri poistui ja vähän ajan perästä oli Ukilla kainalossa muutamia laatikollisia sikaareja. Hän oli saamisaan lahjoista kovin iloinen poikiensa puolesta.

*

Levoin Vassä, kuten häntä syntymäpaikkakunnallaan nimitettiin, ristittiin Uhtuan maakuntapäivillä Väinämöiseksi ja sitä nimeä hän käyttikin kirjoittaen

sen vielä sokeanakin lähettämiensä kirjeiden alle. Ja kumminkin tämä nimi oli hänelle jollain tavoin vietas, vieraiden ihmisten hänelle antama. Heti Ukin kuoleman jälkeen kirjoitti häntä hoitanut rouva Maria Väitän tästä ja vainajan viime hetkistä seuraavaa:

Kunnioittaen saan ilmoittaa, että Vasili Levoinen on lähtenyt tästä maailmasta pois ikuisen taivaan valtakuntaan. 10/1. — 42 kello 3 päivällä nukkui aivan kuin uneen. Ei hänellä ollut minkäänlaisia vaivoja eikä kipuja kuin ainoastaan hengenahdistus vähä yli viikkokauden. Joskus aina sanoi, että nyt Jumala taitaa kutsua minut pois tästä maailmasta. Kerran sanoi Vasili Levoinen, että jos Jumala kutsuu minut pois maailmasta niin kutsukaa haudataisiini poikaani V. Keynystä ja ilmoittakaa tieto kirjeellisesti taikka sähkösanoman avulla. Vasili Levoinen sanoi ennen kuolentaan, että kun hän kuolee, niin ei saa nimittää häntä Väinämöiseksi. Se on maailman panema nimi, vaan nimittääkää Vasili Levoiseksi; se on papin panema nimi.

Useasti hän sanoi, että haluaisi päästä Karjalaan omiin multiin. Rukoili jokapäivä Jumalaa, että hän vielä pääsisi Karjalaan omiin lämpimiin multiin. Mutta ei Luoja sallinut sitä ilonpäivää hänen kohdalleen. Hänet haudataan vaimonsa viereen Sotkamon hautausmaahan.

Kunnioittaen saan ilmoittaa omasta puolestani, että hoidin häntä kolmatta vuotta ja enemmän mieleni teki häntä hoitaa. Rukoili aina minunkin puolestani Jumalaa. Emme tiedä tässä kirjeessä ilmoittaa, minä päivänä haudataan. Mutta lähetämme jonkun päivän perästä hautaus-ilmoituskortin. —

Miten mielelläni olisin noudattanut vainajan toivomusta olla hänelle suorittamassa viimeistä palvelusta. Sen kumminkin estivät muut tärkeät tehtävät.

*

Lehtori Lauri Lounela kirjoittaa lisäksi Ukin viimeisistä vaiheista. Selitettyään ensin Ukin Levois-nimeä y. m. hän jatkaa:

Väinämöiseen tutustuin kesällä 1923, kun hän jo asui Rauramossa. Parina viime vuonna olen häntä harvoin tavannut, sillä talvisodan alusta lähtien on eräs sota-ajan toimi pakoittanut minun yleensä pysyttelemään Kajaanisissa. Viimeksi olen käynyt ukin luona 6/9 sekä 24/11 ja 25/11.

Ukin vanhana ystävänä varmaan mielellänne kuullette vanhuksen viime päivästä. Pastori Rätty kertoi pari päivää ennen kuolemaa käyneensä hänen luonaan. Hän oli huomannut Väinämöisen hengittävän »tuhuttamalla», niinkuin keuhkkokuumeetta sairastavat tekevät. »Nyt ukki pitkälle, ja lääkkeitä on otettava», oli pastori R. määrännyt. Ukki oli saanut lääkkeitä ja ruvennut makailemaan, mutta vielä kuolinpäivänsä aamunakin hän oli hetkisen istunut vuoteensa reunalla ja hiukan liikkunutkin. Päivällä hän oli ruvennut raukenemaan ja elämä vihdoinkin hiljaa sammui. Tämä tapahtui klo 15 tienoilla.

Viime aikoina on V. saanut m. m. Teiltä kudonnaisia ja rahaa. Kansanhuollosta hän oli saanut kynttilöitä ja pari paitaa. Rahoja oli ukilta jäänyt yli 2,000 markkaa.

Hautajaisia on, mikäli tiedän, Nikitinin väki ajatellut t. k. 22 päiväksi. Sitä ilmoitettaneen tarkemmin lehdissä, kun on ensin neuvoteltu ajasta m. m. kirkkoherra Iivosen kanssa. Ruumis haudattaneen Sotkamon hautausmaahan. Vienan karjalaisten asiaksi jää ukin lopullisesta leposijasta päättäminen, »kun Karjala tulov vabahaksi» kokonaisu-

nessaan. Arkun sanoi pastori Rätty puuhanneensa niin hyvän kuin Sotkamossa oli saatavissa.

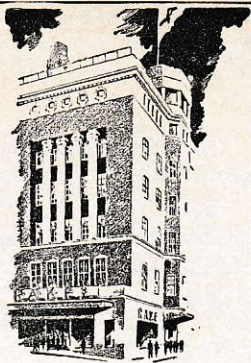
*

Levoinen haudattiin Sotkamon hautausmaahan viime kuun 22 pnä kaunein juhlallisuuksiin.

Klo 14 mennessä oli seurakuntataloon kokoontunut joukko vienankarjalaisia ja suomalaisia kunnioittamaan edesmenneen merkkimiehen muistoa. Arkun ääressä oli myöskin Sotkamon rintamamiesyhdistyksen lippuvarvio. Ruumiinsiunauksen toimitti kirkkoherra M. Ievanen. Puheessaan hän otti lähtökohdakseen raamatun sanat: Autuas on se mies, joka kiusauksen kestää, sillä kun hänet on koeteltu, on hän saava elämän kruunun, jonka Herra on luvannut niille, jotka häntä rakastavat.

Sitten seurasi seppeleiden lasku. Piiritarkastaja O. Väisänen ja luutn. V. Ipattti laskivat v. 1921—22 metsäsissien seppeleen. Maanvilj. A. Vierra laskiessaan Karjalan ulkomaisen valtuuskunnan seppeleen lausui:

Yhä harvenevat ne Itä-Karjalan vanhimman talonpoikais- ja kauppassäätöyn kuuluvien johtomiesten rivit, jotka viime vuosisadan lopulta lähtien ovat henkisesti olemuksellaan kyenneet nousemaan muita aikalaisiaan korkeammalle. Tähän vanhaan itäkarjalaiseen henkiseen aateliskaartiin kuului Vasili Levoinen, jonka haudan ääressä me nyt viimeistä palvelusta suoritamme. Vailla koulusivistystä tuli hänestä ensin karjalaisuuden vankka puolustaja ja vaalija tuolla Karjalan itäisellä seudulla, Tunkualla, jossa venäläistymisen vaara oli paljoo uhkaavampi kuin läntisemmällä Vienan seuduilla, jonne taasen oli suurempi mahdollisuus saada heimolaisihamme Suomesta kansallista ravintoa, saada uusia herätteitä. Sitä mukaa kuin aika kului, sikäli Ukko Väinämöisen — joksi hänet Uhtuan maakuntapäivillä v. 1919 ristittiin — valtiolliset tehtävät kasvoivat. Jo vuosisadan alussa, tarkemmin sanoen Lokakuun vallankumouksen jälkeen 1905 hänet asetettiin Venäjän valtakunnan duuman jäsenten vaaleissa karjalaisten ehdokkaaksi. Mutta sitäkin tärkeämmät toimet häntä odottivat. Tämä tapahtui sen jälkeen kuin mahdollisuudet Itä-Karjalan irrottamiseen Venäjästä aukenivat. Häinkin käsitti aluksi Karjalan voivan Venäjän autonomisena osana säilyttää kansallisuutensa. Mutta Uhtuan maakuntapäivillä tapahtui hänessä, niinkuin niin monissa muissa edustajissa täydellinen herääminen. Tästä katsantokannan muutoksesta oli seurauksena, että hän uhrasi nyt kaikki voimansa Karjalan irrottamiseksi Venäjältä ja sen vapauden turvaamiseksi Suomen avulla. Tämä sisäinen tuli paloi hänessä koko jällellä olevan ikänsä ja sen tulen innoittamana hän oli valmis m. m. vv. 1921—22 tapahtuneissa Itä-Karjalan vapaustaisteluissa Metsäsissijärjestön keskeisimpänä henkisenä johtajana antamaan parhaansa. Tämänkin epäonnistuneen vapausrityksen jälkeen ei ukki Väinämöinen uskoaan Karjalan tulevaan vapauteen menettänyt, ei myöhemminkään, jolloin se monelta muulta sammui. Tätä vuorenlujaa uskoaan hän valoi meihin nuorempiin, ottaessaan osaa Karjalan ulkomaisen valtuuskunnan toimiin, ollen sanotun valtuuskunnan jäsenenä kuolemaansa asti. Samaa uskoaan hän levitti ympäristöönsä senkin jälkeen kuin hän ruumiillisten voimain heikentyessä ei kyennyt muulla tavoin vartiopaikkaansa hoitamaan.

Kaunis kevät

tekee tuloaan koko Suomen kansalle.

Kevätostoksia harkittaessa on paikallaan tutustua kauppahuoneemme moniin osastoihin.

Helsinki Erottaja Puh. 25911 vaihde.
Sivuliikkeitä eri puolilla kaupunkia.

RAKE

Karjalan vapauden puolesta paljon kärsineen ja kaikkensa uhranneen heimonsa herättäjän ja johtajan lämmin sydän on nyt lakannut sykkimästä. Lukemattomat hänen karjalaisherännäisyydestä pulppuavat rukouksensa ja huokauksensa kansojen Kaitsijan puoleen Karjalan vapauden edestä ovat nyt hiljentyneet, päättyneet hetkellä, jolloin hän saattoi todeta ne kuulluiksi ja jolloin hän tiesi Suomen vapausarmeijan ja omien karjalaisten poikiensa karkoittavan ikivanhaa vihollista Karjalan rajojen ulkopuolelle ja jolloin hän näki henkensä silmillä heimonsa vapauden koiton. Hartain ja kiitollisin mielin lasken Karjalan ulkomaisen valtuuskunnan ja työtovereitteni puolesta, korvimme kantautuvien vapausviestien soidessa nämä kuihtuvat kukkaset väsyneen matkamiehen kylmenneen ruumiin ääreen.

Luutn. Ipatti ja piiritark. Väisänen laskivat Karjalan vapausliikkeen johdon ja piiritark. Väisänen Karjalakerhojen keskusliiton seppeleen. Akateemisen Karjala-Seuran seppeleen laskivat kansanopistonjohtaja A. Anttila ja ltn V. Ipatti. Johtaja Antila teroitti Karjalan kansannousun merkitystä suunnan antajana Suomen ylioppilasnuorison ihanteille. Oli tärkeä, että karjalaisilla oli johtaja, joka uskoi suureen Jumalaan ja häneen perusti uskonsa isänmaan suureen tulevaisuuteen.

Asioitsija H. Turunen ilmoitti, että Sotkamon rintamamiesyhdistys kunnioitti vainajan muistoa Vapaussoturien kukkasrahaston kautta. Aseveljien kukkasrahaston kautta kunnioittivat vainajan muistoa Tyyni ja Lauri Lounela lapsineen ja Helmi Lounela. Aino, Elli ja Martta Lounela sekä Eljas Lounela.

Maataloudellinen rajaseututoiminta.

Valtioneuvosto on määrännyt agronomi A. E. Korhosen edelleenkin kuluvan vuoden aikana toimimaan maataloudellisen rajaseututoiminnan johtajana. Samalla on päätetty asettaa hänen avukseen 5-henkinen neuvottelukunta, johon sosiaaliministeriö, maatalousministeriö, maataloushallitus, maatalousseurojen keskusliitto ja suomalainen Marttaliitto saavat valita edustajansa. Maatalousministeriön tehtäväksi on annettu ryhtyä asian vaatimiin toimenpiteisiin.

Kirjastolahjoituksia Itä-Karjalan kansakouluille.

Suomalaisuuden Liiton alullepanema toimenpide kirjastojen hankkimiseksi Itä-Karjalassa toimiville kansakouluille on saanut suopean vastaanoton kaikkialla maassa. Tähän mennessä on Liitto saanut vastaanottaa mm. seuraavat rahalahjoitukset: Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta r. l. 6.000:—, Kansallis-Osakepankki 6.000:—, Yhdistyneet Villatehtaat Oy. 12.000:—, kauppaneuvos Ville Mattinen 6.000:—, Suomen Sokeri 6.000:—, Rake Oy. 6.000:—, Lassila & Tikanoja 6.000:—, kauppaneuvos Kalle Kuusinen 6.000:—, Tavaratalo Stockmann 6.000:—, sekä Turusta kauppaneuvos K. Toivonen 6.000:—, Kestilän Pukimo Oy. 6.000:—, Maamiesten Kauppa Oy. 6.000:—, Kudos Oy. Silo 6.000:—, P. C. Rettig & Co 6.000:—, Tukkuiliike Hugo Helander 6.000:—, kauppaneuvos Aline Grönberg, Turun Vanu, 6.000:— ja Oy. Rönkä 6.000:—. Lisäksi ovat monet toiminimet antaneet rahalahjoja ja yksityiset lahjoittaneet kirjoja, joten uusien kirjastojen lukumäärä saadaan moneen kymmeneen.

Niille, jotka edelleen haluavat tukea tätä asiaa, ilmoitetaan, että Suomalaisuuden Liitto mielihyvin ottaa vastaan sekä raha- että kirjalahjoituksia. Yhden suppean koulukirjaston on kirjakaappeineen laskettu tulevan maksamaan 6.000 mk. Lahjat ja avustukset pyydetään jättämään Liiton toimistoon Auroorank. 7 arkipäivisin klo 9—15.

Kirkkoherra Ievanen lausui kiitokset kaikille, jotka vainajalle olivat ystävällisyyttä ja avuliaisuutta osoittaneet, ja perheelle, jonka hoivassa hän oli viime vuodet viettänyt.

Lopuksi veisattiin yhteisesti »Sun haltuus, rakas Isäni».

Vainajan ruumis laskettiin Suomi-emon multiin odottamaan Karjalan lopullista vapautumista, jolloin se voitane siirtää luvattuun maahan, vainajan toivomusten mukaisesti Koivuniemen kauniiseen kalmistoon.